

Tuusniemen kirkonkylän osayleiskaavan muutos

VASTINERAPORTTI KAAVALUONNOKSESTA SAATUUN PALAUTTEESEEN

Tuusniemen kunta

11.6.2026

Sisällys

Tuusniemen kirkonkylän osayleiskaavan muutos	3
1 Lausunnot	3
1.1 Pohjois-Savon ELY-keskus, 29.1.2025	3
1.2 Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo, 31.1.2025	7

Vastineraporttiin on koottu tiivistelmät saadusta palautteesta ja annettu palautteeseen vastineet.

Tuusniemen kirkonkylän osayleiskaavan muutos

1 Lausunnot

1.1 Pohjois-Savon ELY-keskus, 29.1.2025

Lausunnon tiivistelmä	Kaavoittajan vastine
<p>Luonnonsuojelu</p> <p>Kankaantauksen teollisuusalueen laajennusalueella sijaitsee Kirkonkylän osayleiskaavan muutoksessa (hyv. 2019) kaavamerkinnällä luo (luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue) osoitettu alue. Vuonna 2018 tehdyn luontoselvityksen mukaan luo-kohde on paikallisesti arvokkaaksi luokiteltu kaksiosainen lähteinen ruoho- ja heinäkorpi. Ranta-alueen metsiä on käsitelty vuonna 2020, jolloin osa luo-kohteen puustosta on hävinnyt. Ilmakuvatarkastelun perusteella suurin osa luo-kohteesta on kuitenkin säilynyt. Lähtökohtaisesti arvokkaaksi todettua, uhanalaiseksi luokiteltua luontotyyppiä, joka on mahdollisesti metsälainkin perusteella suojeltu, ei tule heikentää tai hävittää.</p> <p>Kaavaluonnosaineistossa ei ole esitetty kyseisen luo-kohteen osalta ajantasaisia tietoja, kuten ei myöskään alueelle kohdistuneiden hakkuiden ajankohtaa tai laajuutta. Koska alueen metsiä on käsitelty luontoselvityksen tekemisen</p>	<p><i>Kankaantauksen teollisuusalueen laajentaminen on välttämätöntä alueen yritysten toimintojen kehittämisen kannalta. Alueen kehittämismahdollisuuksien turvaaminen nähdään myös kunnan elinvoiman kannalta tärkeänä.</i></p> <p><i>Tuusniemen kunta on päättänyt hakea Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta poikkeusta vesilain 2 luvun 11 §:n 1 momentin kiellosta vaarantaa lähteiden luonnontilaa koskien kaava-alueella olevaa Suojaharjun lähteikköä. Poikkeus lähteiden suojelusta voidaan saada, jos vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Kunta teettää poikkeuslupahakemusta varten lähdeselvityksen, jonka perusteella pystytään arvioimaan sitä, vaarantaako Suojaharjun lähteikön poistaminen vesiluontotyyppien suojelutavoitteita. Suojaharjun lähteikköalueen luonnontila ja luonne on muuttunut vuosien aikana. Tähän on vaikuttanut alueen maa- ja metsätalouskäyttö, ojitus, hakkuut, Kankaalantien</i></p>

Lausunnon tiivistelmä	Kaavoittajan vastine
<p>jälkeen, on arvokkaaksi arvioidun kohteen nykytila selvitetävää ja esitettävä kattavasti kaava-aineistossa kaavan vaikutusten arvioimiseksi.</p>	<p><i>rakentaminen, maantäyttö sekä muu rakentaminen pohjaveden muodostumisalueella.</i></p> <p><i>Suojaharjun lähteikköä ei merkitä luontokohteena yleiskaavaan ja sen alue osoitetaan teollisuusalueeksi kaavaratkaisussa. Määrätään kaavan yleismääräyksissä T-alueen rakentamista koskien, että ennen lähteen poistamista tai sen luonnontilaa heikentäviin toimenpiteisiin ryhtymistä poikkeusluvan lähteiden suojelusta tulee olla voimassa.</i></p>
<p>Kulttuuriympäristö</p> <p>Korttelissa 22 sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalle alueelle Eino Pitkäsen suunnittelema vuonna 1935 valmistunut tiilirakenteinen klassismia edustava koulurakennus. Rakennuksella on voimassa olevassa yleiskaavassa sr-7-merkintä. Koululla on Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheen valmistelutyössä todettu olevan myös maakunnallista merkitystä kohdetasolla. Nyt kaavatyössä tavoitteena on suojelumerkinnän poistaminen ja rakennuksen purkamisen mahdollistaminen.</p> <p>Suojelumerkinnän poisto tulee perustella kulttuurihistoriallisten arvojen häviämisen avulla.</p> <p>Siirtymäsäännöksen mukaan sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia. MRL:n 139§ mukaan purkamisen edellytyksenä on, ettei purkaminen merkitse rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus tai muiden arvojen hävittämistä eikä haittaa kaavoituksen toteuttamista.</p>	<p><i>Pidetään vanhan kansakoulun suojelukysymyksestä ja RHS:n laatimisesta viranomaistyöneuvottelu (ks. myös Kuopion kulttuurihistoriallisen museon lausunto), johon kutsutaan ELY-keskuksen, Kuopion kulttuurihistoriallinen museon ja Pohjois-Savon liiton edustus kunnan ja kaavakonsultin edustuksen lisäksi.</i></p> <p><i>Koulurakennus on mainittu Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2023 osoitetun arvoalueen (Tuusniemen kirkonkylä) kuvauksessa (Pohjois-Savon kulttuuriympäristöselvitys osa 2. Pohjois-Savon liitto, 2011), mutta sitä ei ole osoitettu kohdemerkinnällä Pohjois-Savon maakuntakaavan 2030 liitteessä "Taajamien kulttuuriympäristöt" eikä voimassa olevan maakuntakaavan 2040 (2. vaihe) liitteessä "Osa-aluekartat: Taajamien kulttuuriympäristöt". Maakuntakaavoituksen yhteydessä on tehty myös selvitys Pohjois-Savon 1930-luvun klassististen koulurakennusten säilymisestä (Pohjois-Savon liitto, A. Isola, 2023). Selvityksessä on esitelty myös Tuusniemen entinen</i></p>

Lausunnon tiivistelmä	Kaavoittajan vastine
<p>Kaava-aineistossa ei ole esitetty perusteita suojelumerkinnän poistolle. Koulurakennuksesta on aiheen laatia rakennushistoriaselvitys, jossa tulee arvioida kohteen kulttuurihistorialliset arvot, dokumentoida nykytilanne ja arvioida säilyneisyys. Lisäksi tulee selvittää rakennuksen tekninen kunto, korjaustoimien laajuus ja kustannukset sekä arvioida aineiston pohjalta säilyttämisen edellytykset ja mahdollisen purkamisen vaikutukset. Kaava-aineistoon tulee liittää em. selvitykset. ELY-keskus muistuttaa, että yksinään rakennuksen peruskorjaustarve tai ylläpidon laiminlyönnistä johtuva huono kunto ei ole riittävä peruste suojelumerkinnän poistamiselle.</p> <p>km-kaavamerkintää on aiheellista tarkentaa koskemaan rakennettua kulttuuriympäristöä.</p>	<p><i>kansakoulu. Selvityksessä ei kuvata rakennuksen kuntoa, mutta tuodaan esille, että kunnan toiveissa on ollut purkaa rakennus.</i></p> <p><i>Vanha kansakoulu on ollut nyt noin 10 vuotta kylmillään ja käyttämättömänä. Rakennuksesta on laadittu FCG:n toimesta korjattavuusarvio 7.12.2015 ja Kärki Sisäilmatalon toimesta kuntotutkimus 15.9.2017. Rakennus on sädesienen aiheuttamien sisäilman ongelmien vuoksi käyttökiellossa ja julkisivurappauksen varistessa vaarallisesti se on jouduttu aitaamaan. Vailla käyttöä oleva rakennus muodostaa näköesteen koulun pihalle ja heikentää piha-alueen toiminnallisuutta. Sädesienen aiheuttamien sisäilmaongelmien vuoksi rakennusta ei kunnan näkemyksen mukaan ole järkevää kunnostaa. Todennäköisesti kunnostus on vaikea tehdä niin, että rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot säilyisivät. Väistämättä ainakin mahdollisia alkuperäisyyteen liittyviä arvoja menetetään.</i></p> <p><i>Vanhasta kansakoulusta laaditaan rakennushistoriallinen selvitys (RHS) kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi. Selvityksessä inventoidaan rakennus ja selvitetään sen historia, säilyneisyys ja arvot. Kohteeseen suoritetaan maastokäynti, jossa kohde sisätiloineen inventoidaan asemakaavatasoisesti niiltä osin kuin se on turvallista tehdä. Rakennuksesta on jo laadittu kuntotutkimus ja korjattavuusarvio, jotka liitetään osaksi kaava-aineistoa.</i></p> <p>Entiselle kansakoululle ei osoiteta yleiskaavassa suojelumerkintää. Täydennetään kaavaratkaisun kuvausta ja</p>

Lausunnon tiivistelmä

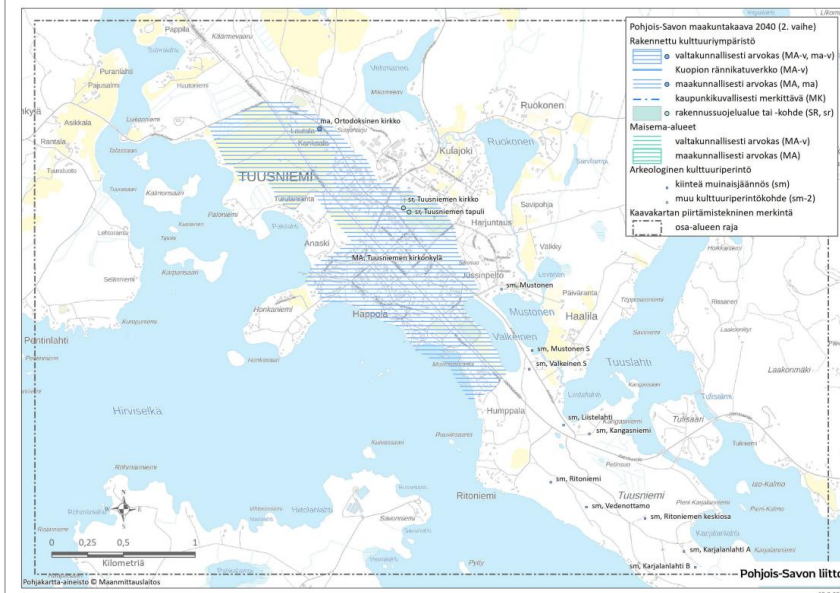
Kaavoittajan vastine

kaavan vaikutusten arviointia kuntotutkimuksen, korjattavuusselvityksen, RHS:n ja maakuntakaavan aineistojen pohjalta.

Päivitetään km-kaavamerkintä muotoon:

”MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ.

Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa on huomioitava rakennetun kulttuuriympäristön vaaliminen, kulttuuriarvojen turvaaminen ja ominaispiirteiden säilyttäminen.”

Kuva 1 Maakuntakaavan 2040 liitekartta taajamien kulttuuriympäristöistä Tuusniemellä.

1.2 Kuopion kulttuurihistoriallinen museo, Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo, 31.1.2025

Lausunnon tiivistelmä	Kaavoittajan vastine
<p>Suunnittelualue on kaksiosainen, ja toiseen osayleiskaavan muutosalueeseen liittyy rakennettua kulttuuriympäristöä koskevia tavoitteita. Alueellisella vastuumuseolla ei ole huomautettavaa muutosluonnokseen suunnittelualueen 2. osalta (Teollisuusalueen laajentaminen).</p> <p>Suunnittelualueella 1 sijaitsee vuonna 1935 valmistunut kansakoulurakennus (Eino Pitkänen), jonka suojelutavoitteellinen kysymys on yksi yleiskaavamuutoksen tärkeimpiä tavoitteita. Rakennus osoitetaan voimassa olevassa yleiskaavassa (v.2006) rakennussuojelukohteeksi tai -alueeksi sr-merkinnällä (/7). Osayleiskaavamuutoksen tavoite on poistaa yleiskaavassa oleva suojelumerkintä. Kansakoulurakennus sijoittuu kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti arvokkaaseen ympäristöön: Tuusniemen kirkonkylä (MA).</p> <p>Yleisesti ottaen suojelumerkinnän poistamisessa tulee vedota erityisen painaviin syihin.</p> <p>Kulttuuriympäristötutkimuksen näkökulmasta syyt eivät yksin ole riittäviä silloin, kun suunnittelun taustalla ovat esimerkiksi peruskorjaustarve tai kertynyt korjausvelka. Suunnittelussa tulisi arvioida sitä, ovatko tunnistetut arvot säilyneet tai voidaanko ne esimerkiksi peruskorjaustyössä vielä säilyttää. Alueellinen vastuumuseo katsoo, että koulurakennukseen liittyviä arvoja olisi syytä tutkia rakennushistoriallisella selvityksellä. Rakennushistoriallisen selvityksen laajuutta</p>	<p><i>Ks. myös vastine ELY-keskuksen lausuntoon.</i></p> <p><i>Pidetään vanhan kansakoulun suojelukysymyksestä ja RHS:n laatimisesta viranomaistyöneuvottelu, johon kutsutaan ELY-keskuksen, Kuopion kulttuurihistoriallinen museon ja Pohjois-Savon liiton edustus kunnan ja kaavakonsultin edustuksen lisäksi.</i></p> <p><i>Vanhasta kansakoulusta laaditaan rakennushistoriallinen selvitys (RHS) kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi. Selvityksessä inventoidaan rakennus ja selvitetään sen historia, säilyneisyys ja arvot. Kohteeseen suoritetaan maastokäynti, jossa kohde sisätiloineen inventoidaan asemakaavatasoisesti niiltä osin kuin se on turvallista tehdä. RHS laaditaan siten, että tarvittaessa se toimii myös dokumenttina kohteen nykytilasta, mikäli rakennus päädytään purkamaan. Rakennuksesta on jo laadittu kuntotutkimus ja korjattavuusarvio, jotka liitetään osaksi kaava-aineistoa.</i></p> <p><i>Entiselle kansakoululle ei osoiteta yleiskaavassa suojelumerkintää. Täydennetään kaavaratkaisun kuvausta ja kaavan vaikutusten arviointia kuntotutkimuksen, korjattavuus selvityksen, RHS:n ja maakuntakaavan aineistojen pohjalta.</i></p>

Lausunnon tiivistelmä	Kaavoittajan vastine
<p>sekä tavoitteita olisi mahdollista määrittää erikseen järjestettävässä työneuvottelussa.</p> <p>Alueellinen vastuumuseo on tutustunut sille erikseen toimitettuun koulurakennusta koskevaan kuntotutkimusraporttiin (15.9.2017, Kärki Sisäilmatalo Oy). Tämän mukaan rakennukseen liittyy peruskorjaustarve. Raportti on alueellisen vastuumuseon näkemyksen mukaan monelta osin kattava – selvityksessä viitataan myös aiemmin valmistuneeseen korjattavuusarvioon (7.12.2015 / FCG Finnish Consulting Group Oy). Korjattavuusarvio ei ole ollut alueellisen vastuumuseon tutustuttavana. Sen sijaan kuntotutkimusraportissa ei tuoda esille sellaisia vaurioita, joiden korjaaminen olisi erityisen haastavaa tai mahdotonta. Alueellinen vastuumuseo pyytää mahdollisuutta tutustua laadittuun korjattavuusarvioon.</p> <p>Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo katsoo, että täydentyvä selvitysaineisto liittyy myös vireillä olevaan kirkonkylän asemakaavan päivittämiseen. Alueellisella vastuumuseolla ei ole muuta huomautettavaa nyt nähtävillä olevaan luonnosaineistoon.</p>	